

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.

Pe o jumătate de an 2 coroane.

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani: și timbru de 60 bani

Teatru românesc.

Așa credem, că toți cetitorii noștri vor fi știind, că între alte însoțiri culturale avem și o însoțire pentru teatru, numită: *Societatea pentru adunarea unui fond de teatru român.*

Adecă societatea aceasta, care e veche și are un fond de bani destul de însemnat, urmărește scopul, ca cu timpul să întemeieze în mijlocul poporului nostru teatrul românesc. Și aci trebuie să facem luători aminte pe iubiții noștri cetitori, să nu-și închipuiască, că societatea aceasta cu banii ce-i are, va zidi în vre-unul din orașele noastre un mare teatru, unde vor umbla și se vor desfăta domnii și doamnele în haine de mătăasă.

Doamne păzește! Această societate voește să întemeieze teatru mai mult pentru țărani și oamenii dela țeară, în un chip potrivit (d. e. prin o trupă de teatraliști umblători din ținut în ținut) așa, ca tot poporul român să se împărtășească de plăcerile și binefacerile culturale-naționale ale teatrului.

În privința aceasta eată ce scrie vrednicul secretar al acestei însoțiri, dl *Vasilie Goldiș*, profesor în Brașov:

«La întemeierea teatrului românesc nu va trebui să avem în vedere atât clasa cultă a poporului nostru, ci mai virtos *va trebui să luăm în seamă țăranimea noastră*, căci ea este temelie noastră națională, întărirea ei culturală este condiția cea mai de frunte pentru existența (viarea) noastră, ca națiune română».

Aceste le-am aflat de bine să vi-le spunem, iubiți cetitori și țărani români, despre însoțirea teatrului românesc, din prilejul, că acum de curând a eșit în tipar *anuarul* acestei societăți, adecă darea de seamă despre starea însoțirii de pe anul trecut.

Din această dare de seamă vedem, că societatea, având o cărmuire bună, înaintează bine și pe sigur, așa, că nu mult va trece (să zicem 6—7 ani), până ce scopul ce-l urmărește ea, va fi ajuns.

În anuar aflăm apoi între altele și o adunare de date (conspect) interesante despre mișcarea teatrală la noi în anul trecut 1899, adunate de secretarul Vas. Goldiș. Se înșiră adecă toate locurile, în cari s'a jucat teatru în anul 1899, arătându-se cine a aranjat teatru și piesele ce s'au jucat, fiind conspectul însoțit de observări potrivite.

Din această adunare de date sau conspect, se vede, că poporul nostru iubește teatru și din an în an simte tot mai multă plăcere pentru reprezentații teatrale. Pe când în anii trecuți reprezentațiile erau mai puține, vedem că în anul trecut s'au dat reprezentații în 73 locuri, jucându-se 101 de piese. Și, ceea-ce e asemenea îmbucurător, în mai mult de jumătate, adecă în 38 de locuri, aranjatorii au fost țărani români. Celelalte reprezentații au fost date de meseriași, tinerime dela școale, reuniuni etc.

Lucrurile aceste ne îmbucură foarte mult, de oare-ce vedem în ele un bun semn al înaintării țaranului român pe terenul culturii și al deșteptării.

Înainte, iubiți țărani, pe această cale! Aranjați la sărbători mari și da anumite prilejuri reprezentații teatrale,

și până-când însoțirea noastră de teatru va da un avânt mai mare acestei mișcări. Lucrați și pe acest teren, ca și pe altele, căci spre binele vostru o faceți.

Dl V. A. Urechia și studenții ardeleni.

Cu acest titlu *«Tribuna»* în nrul seu din urmă scrie următoarele:

În luna aceasta dl V. A. Urechia, distinsul și desinteresatul apostol al românismului, s'erbându-și aniversarea de 50 ani, de când a luat condeiul în mână pentru apărarea intereselor naționale și culturale ale neamului nostru, studenții români transilvăneni, dela universitatea din București și-au ținut de patriotică datorie a exprima venerabilului luptător, prin o scrisoare de felicitare, omagiile lor de admirațiune și mulțumire pentru energia și demnitatea ce a desfășurat în toată viața sa de până aci, în lupta pentru ameliorarea stării nenorocite a Românilor asuprași de pretutindeni. Ilustrul magistrul a binevoit a răspunde din Sinaia, unde se află de câteva zile, dlui Septimiu B. Murășan, student universitar și secretar al Ligei culturale, prin o scrisoare, în care recomandă tinerilor de azi bărbăția și eroismul mărețelor figuri ale istoriei noastre: Horia și Iancu, pentru realizarea idealelor noastre naționale.

Eată scrisoarea:

«Scumpe dl Murășan!

Mulțumesc d-tale și prin d-ta tuturor semnatarilor scrisorii și cărții ilustrate dela 26 Maiu trecut.

FOITA.

Poesii populare.

Din Felfalau (pe Murăș).

Culese de David Cengher, june.

Cântă cucu pe cetate
Vine-mi vremea să mă cate,
De cătane nu m'aș teme,
Da trei ani îi lungă vreme
Să trăesc între străini
Cum trăește iarba 'n spinii,
Să-mi las dragul meu de sat
Să trăesc tot cu bănat.

Cătănire-aș fără frică
De 'mi-ar fi drăguța mică,
Dar' drăguța-i mărișoară
După voinici stă să moară,
Stăi mândro și nu muri
Că eu eară voiu veni,

Că de-a fi lumea în pace
Eu la tine m'oi întoarce,
Da de-a fi vre-o răutate
Merge-oi mândră mai departe
Ție 'ți-oi trimite carte
Pe tuspătru cornurele
Scrisă-n lacrimi de-ale mele.
Dar' de-oi trece Dunărea
Mă poți mândro tot cânta
Că nu știu oi mai 'nturna,
Că nădejdea dela mine
Ca un fir de păr subțire.

Strigă Neamtu' cu-a lui gură
Să stau oblu sub măsură
Și eu îi strig lui așa:
Că mai oblu nu pot sta
De cum m'a făcut maica,
Strige Neamtu' cum a vrea
Eu oi sta cum oi putea.

Haida mândro pân' la cruce
De vezi Neamtu' cum mă duce,
Mă duce tot pe cărare

Să n'am gând de înturnare,
Mă duce tot pe rozor
Să n'am gând să mă 'nsor,
Și mă duce tot la deal
Să nu mai știu de Ardeal,
Și mă duce tot pe munți
Ca și mândra 'ți-o uii.

Frunză verde și ear' verde
Om la om trage nădejde,
Numai eu și mândruța
Nu ne tragem nădejdea,
Că nădejdea ne-am luat
Când pe mine m'o jurat,
M'o jurat jurământ greu
Mândra mai moare de el.

M'o băgat mândra la piră
Că n'am fost să-mi dee gură,
De m'a băga și la lege
Eu la ea tot n'oi mai merge,
Frunză verde ruptă-n trii
Eu cunosc voea mândrii,
Ea cu mine s'ar iubi,
Nu cutează a vorbi.

Gorunul lui Horia adumbrește mormântul lui Iancu. Ambele aceste nume ne amintesc tuturor datorita ce avem de plătit către națiunea română. Cincizeci de ani de muncă, cu condeiul, nu merită laudă, dacă în ei veți găsi abatere dela calea națională. Cât voi mai trăi (și boala îmi spune că nu mult) voi căuta lângă voi, tineri, să lucrez pentru patrie și națiune. Vă îmbrățișez, etc.

V. A. Urechiă.

Dela congresul Ligei. Duminecă și Luni s'a ținut în București congresul »Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor«, la care au luat parte delegații despărțimintelor de prin toate părțile României și o mare mulțime de public. S'a făcut dare de seamă despre lucrarea Ligei dela congresul ultim până la cel de Duminecă și s'au luat măsuri pentru-ca Liga se poată lucra pe viitor cu mai multă isbândă întru ajutorarea fraților apăsăți de stăpânirile străine. Frumos a fost raportul secretarului S. B. Murășan despre activitatea Ligei și despre lucrările ce are să le îndeplinească de aci înainte. Într'un loc raportul acesta sună astfel: »Roțiți-vă ochii în jurul României libere și independente — dlor delegați — și nu veți pute vedea decât *Români* în genunchiați sub iataganul turcesc în Macedonia, *Români* îngroziți de urgia cnotei muscălești în răpita Basarabie, *Români* — martiri Români — peste Carpați... etc.

Toți câți au luat parte la acest congres erau pătunși de o singură jale și de un singur dor: jale pentru viața chinuită a fraților de sub stăpâniri străine și dorul de a pute să le tindă ajutor și îmbărbătare. Stăpâniți de acest dor au luat între altele hotărîre, ca în adunări și prelegeri membrii Ligei să facă cunoscute și țeranilor din România suferințele fraților lor și astfel să-i atragă și pe ei în cercul Ligei și umăr la umăr să lucre pentru frații asupriți.

PROCESUL PENIRUIANCU. Ni-se comunică faptul, că procesul intentat tinerilor universitari români Scurtu, Steer și Novacovici, pentru depunerea unei cunune pe mormântul lui Iancu, va fi pertractat de nou la tribunalul regesc din Deva, în ziua de 26 Iunie nou. Noua pertractare se ține în urma apelului făcut din partea acusaților.

Pe bani. Din »Zastava« aflăm, că consiliul comunal din Budapesta a oferit comunității parohiale sârbești din capitală un ajutor anual de 1000 cor. cu condiția însă, ca în școlile populare ale comunității să se propună studiul religiunii în limba maghiară!

Comunitatea imbecilă s'a declarat gata a primi ofertul, dacă magistratul va concede, ca religiunea să se propună alternativ ungurește și sârbește și nu exclusiv ungurește.

»Zastava« dojenește aspru și cu drept cuvânt pe matadorii comunității parohiale sârbești din Budapesta și provoacă consistorul sârbesc din Buda a-i aduce la minte.

La acestea »Tribuna« adaugă: Dreptate are »Zastava«. La minte ar trebui aduși toți aceia, cari pe bani își vînd conștiența și drepturile limbii naționale.

SCRISORI.

Adunare de învățatori.

Despărțământul »Alba-Iulia« al Reuniunii învăț. români gr.-cat. din arhidieceasă și-a ținut adunarea generală de primăvară Duminecă, în 20 Maiu a. c., în frumoasa și înfloritoare comună Benic. Zi de sărbătoare a fost aceea pentru învățătorii acestui tract, cari s'au prezentat în număr complet, ca niciodată până acum, și zi de sărbătoare pentru inteligența și poporul din Benic și jur, care atâta căldură a arătat cauzei noastre făcându-ne o primire frumoasă. Răspunsurile la sf. liturgie le-a executat

corul improvisat al învățătorilor, cu multă precisiune, fiind biserica ticsită de popor. La sfârșitul liturgiei preotul local, dl Amos Frâncu, prin însuflețite și călduroase cuvinte a arătat poporului scopul întrunirii; ear' dl N. Dușa, învățator în Alba-Iulia, prin cetirea predicii foarte potrivită și bine lucrată »Școala face pe omul om și altoiul pomul pom« a arătat însemnătatea și fructul ce-l aduce școala română poporului.

Îndată după finirea sf. lit. s'a început examenul cu elevii școlii din Benic. Sala destul de mare era plină. Succesul și critica examenului s'a reoglintat în cuvintele frumoase ale președintelui Reuniunii Ioan Pampu, inv.-primar în Alba-Iulia, rostite într'un lung toast pentru iubileul de 25 ani al dlui Nic. Bătăcuiu, învățator la școala din Benic. Acesta imediat îi răspunse: »Sunt vesel și mă simt încă tare...« Din vorbirea de deschidere, în care s'a arătat cauza »scrisă pe steagul ce are să-l desfășure Reuniunea...« precum și din tactica cu care a condus dl Ioan Pampu ședința, s'a văzut zelul tineresc și interesul ce-l are pentru înflorirea Reuniunii. Cu multă mulțumire amintesc și ființa de față a dlui Ioan Hulea, preot în Galda-de-jos; Enea P. Bota, preot în Șard; Ioachim Totoian, preot în Micești; Ciriac Rațiu, preot în Oiejdea și Amos Frâncu, preot în Benic. Durere însă, că n'au fost și alți preoți. Oare până-când va rămâne preoțimea noastră tot departe de aceia cu cari, mână în mână trebuie să lucre? Îndată după deschiderea adunării președintele aduce la cunoștință, că din incidentul iubileului de 25 ani al Escelenței Sale Dr. Victor Mihályi de Apșa, patronul Reuniunii, și la onomastica neobositului director preparandial și președinte al Reuniunii arhidieceșane, p. on. domn George Muntean, cum îl numesc în provincă »tata învățătorilor« — li-a espedat câte o telegramă de felicitare. După aceea tinerul și zelosul notar al Reuniunii George Spătăcean dă cetire căldurosului răspuns al Escelenței Sale bunului nostru Metropolit, în care imploară binecuvântare și dar de sus învățătorilor din tractul Alba-Iulia, ceea-ce adunarea ia la cunoștință cu un întreit »să trăească«.

Neamțu din sat m'o luat
Și-n cetate m'o băgat,
Sub steag roșu m'o jurat,
Sub steag roșu de mătășă
Trei ani să nu viu acasă,
Și m'o jurat către soare
Să n'am nici o sărbătoare
Nice Paști și nici Rosale,
Nici Crăciun că e mai mare.

Leagănă-se frunza 'n vînt
Eu mă leagăn pe pămînt,
Cîntă pasărea cu jele
De săraci zilele mele:
Una-i bună, zece rele.

De s'ar paste fetele
Pe coaste ca caprele,
Toată ziua n'aș lucra
Tot la capre aș umbla

Pe Murăș și pe Câmpie
Nu-i mîndră să-mi placă mie,
Numai pe Tîrnava-mică
Am o mîndră ibovnică.

Viu mîndruțo, oi veni
Nume atîta-oi zăbovi
Murgu de l'oi potcovi
Cu potcoave de aramă
Să nu dau la poduri vamă,
Să gîndească că-s cătană.

Din Budurlău.

Culese de George Rad, june.

Rele-s maică frigurile
Da mai rele-s dragostile,
De friguri bei și mînânci
Da de dragosti rău te strici,
Din friguri mama te scoate
Da din dragosti nu te poate,
De friguri popa cetește,
De urit nu pomenește.
Mare rău îi dragostea
Cine-apuc'a o învăța,
Că și eu o am învățat
Și de-un an în primăvară
Stă doru să mă omoară.

Și-aș fi bucuros cătană
De-ar fi pușca de tocană
Pătrîntășu plin de zamă.
Și-aș fi bucuros răgută
De-ar fi pușca de cucută
Pătrîntășu plin de urdă,
Curelele de răchită
Pătrîntășul plin de pită.

Din Frâna.

Culese de Isidor Dopp.

Bate vîntu prin pădure
Rupe meri și rupe prune,
Printre ei rupe și fagi
Și desparte oameni dragi,
Cin' ne-o despărțit pe noi,
Bădițo, pe amîndoi,
N'aibă cuie-n copârșeu
Nici parte de Dumnezeu.

Cătu-i satu nost de mare
Căi ascunse totuși are,
Eu prin el cât am umblat
O cărare 'mi-am aflat,

Din celelalte puncte ale programei amintesc numai raportul cassarului, din care reese, că desp. nostru dispune de o avere în bani de peste 260 coroane, cari, afară de ce s'a spusat pentru agendele despărțământului, s'au trimis la comitetul central la timpul seu. Și cu ocaziunea aceasta taxele membrilor ordinari s'au solvit regulat afară de un membru. Membri ajutători cu taxă de câte 2 coroane s'au făcut domnii: A. Hulea, preot, Enea Bota, preot, Amos Frâncu, preot, Ciriace Rațiu, preot, Silviu Andreiu, notar, Vas. Aron, subnotar, Aron Bătăciuiu, notar cercual, Achim Pop, Remus Cristea, primar, Laurean Frâncu și Alexă Maxtics, forestier; apoi Ioan Dancea și Amos Laszlo cu câte 1 cor.

Bibliotecarul desp. Nic. Dușa, inv. în Alba-Iulia, raportează, că tinăra bibliotecă numără aproape la 140 de opuri, toate câștigate prin donațiuni la stăruința preș. I. Pampu, care a cumpărat și un dulap la bibliotecă făcând o colecție, pentru care interes adunarea i-a votat mulțumită, cum și dăruitorilor de opuri, între cari amintesc pe I. P. S. Dr. Victor Mihályi, Dr. A. Bunea, canonic, Dr. I. Rațiu, canonic, I. M. Moldovan, preposit, Dr. Mareu, secretar metrop., S. Mateiu, canonic, Dr. V. Hossu, canonic, I. Bărdossy, inspector, Todoran, librar, Academia Română etc.

După adunare a urmat banchetul, cu veselie, cântece și toaste însuflețite.

În fine de încheiere mulțumesc încă odată celor cari au contribuit la succesul adunării prin prezența lor, și îndeosebi fruntașilor Benicieni, cari au oferit învățătorilor din tract o zi atât de plăcută!...

Esamene.

În Seuca.

Esamenul la școala gr-cat. confesională din comuna Seuca (com. Sălăgiu) s'a ținut în 20 Maiu st. n. dela 1 oră până la 5 ore, fiind presidiat de dl Demetriu Coroian, protopopul tractului T-Sarvad, și de dl Vasilie Murășan, paroch gr-cat. local. A luat parte un număr public.

Dușmanii 'mi-o oblicit-o
Și cărarea 'mi-o 'ngrădit-o
Nu cu pari nici cu nuiele
Ci mai rău, cu vorbe rele,
Dară Dumnezeu cel sfânt
O trimis ploaie cu vânt
Și-o pus gardu la pământ,
O trimis ploaie cu soare
Gardu-i la min' sub picioare
Și nici capu nu mă doare.

Foaie verde trei foi mici
Am avut trei ibovnici,
Toți trei o 'nvățat la carte
De nici unu n'avui parte,
Avui parte d'un mișel
De nu stă țundra pe el,
Eu trec gardu la vecine
El cu țundra după mine,
Îmi dă țundra s'o cârpesc
Eu mă mâniau și-o trântesc
Eu frumos împodobită
El îi cu țundra cârpită.

Esamenul s'a început cu cântarea »Impărate ceresc« și rug. »Tatăl nostru«, după care a urmat vorbirea de primire de cătră Cornelia Porțan, elevă de desp. III-lea.

S'au esaminat toate despărțământele din toate studiile prescrise de lege; elevii din toate obiectele de învățământ au dat răspunsuri strălucite. Cântările școlastice și naționale au fost cântate de cătră tinerimea școlară potrivite după fiecare studiu, foarte frumos, ear' dialogurile au fost predate cu istețime. Despre dialoguri amintesc următoarele: »Despre superstițiuni«, dialog între Georgin Cadariu, Ioan Mezei și Nistor Pustai, elevi de desp. III-lea și »Despre lux«, dialog între Maria Bilkei și Cornelia Porțan, eleve de desp. III-lea.

Cuvânt de încheiere, — în numele școlarilor, — au ținut Ioan Craiu și Alexandru Tescașiu, elevi de desp. III-lea; ear' la capătul esamenului a ținut o vorbire prea on. domn Demetriu Coroian. Vorbirea a fost foarte frumoasă, ear' cuvintele-i dulci părințești străbăteau adânc și se înțepeneau în inimile și memoria ascultătorilor, lăudând pe preot și învățător pentru zelul lor față de școală.

Pe poporeni încă i-a lăudat și le-a spus următoarele: »Azi putem vedea pe multe locuri, că țeranul român vine de sine la încredințarea, că cât de folositoare este pentru fiecare om din lume creșterea cea bună și luminarea minții cu învățături frumoase și folositoare în viața zilnică. Bunul Dumnezeu vă lumineze mințile și vă ajute, ca să vă pricepeți chemarea ce o aveți față de pruncuții vostri; și să le puteți da cele de lipsă, ca să poată cerceta regulat școala, unde nu numai că se împărtășesc cu tot felul de învățături folositoare pentru viață, dar se cresc sub steagul lui Christos; căci numai oameni provăzuți cu o creștere morală-religioasă, pot servi pentru binele bisericii, patriei, națiunii și pentru obște. D-zeu să vă binecuvinte!«

Scrisorile de model de esamen încă n'au lipsit de pe masă și toate într'adevăr au fost foarte frumoase; pentru fiecare clasă au fost deosebite scrisori.

Cu bucurie însemn, că dl învățător Ioan Toduțiu a secerat, ca și în toți anii, laude din partea prea on. domn protopop și din partea publicului.

Esamenul s'a sfârșit cu cântarea »Cuvine-se cu adevărat« și rug. »Născătoare de D-zeu«, împărțindu-se apoi premille.

Un oaspe.

În Secaș.

În 3 Iunie c. s'a ținut esamenul la școala gr-cat. din Secaș (Bănat). După eșirea dela sf. biserică poporul a mers să asculte răspunsurile școlarilor, instruați de tinăru țeran Iacob Toma, ce a servit ca învățător interimal. Ne-a fost mare bucuria, văzând cum dînsul a instruit pruncii foarte bine, nefiind dînsul la nici o școală mai mare, decât numai în școala de sat. Esamenul s'a început cu rugăciunile, apoi chemarea Spiritului Sfânt, de o fetiță școlară, apoi s'a cântat »Impărate ceresc«, ținându-se esamenul sub inspecțiunea dlui Nicefor Ganga, paroch local. Din program s'a luat întâiu religiunea, apoi au urmat ce-

lelalte studii. Toate răspunsurile școlarilor au fost bune, așa că laudă i-se cuvine tinăru inv. provisor. La sfârșitul esamenului a ținut o frumoasă vorbire, un școlar dlui Nicefor Ganga și onorațiilor oaspeți.

Între oaspeți am observat și câțiva din inteligență, și anume: D-nii Dr. Alexă Coca, avocat în Sasca; Ioan Băiașu, Ilie Suci, comercianți în loc; Ioan Coca, curator primar; tinerii iubitori de cultură: Achim Manci, cantor, Nicolae Vucu și Fabiu Stan. Durere însă, că din antistia comunală nu au participat nici unul. Un participant.

În Aghireș.

În 27 Maiu s'a ținut esamenul la școala noastră gr-cat. din Aghireș. Ne sălta inima de bucurie văzând cum pruncuții nostri răspundeau la întrebările dlui învățător Ioan Pop Desmireanul, așa de corect și lămurit, încât toți am rămas încântați.

Ba vre-o câteva poezii, un dialog și mulțumita dela sfârșitul esamenului ne-au stors chiar și lacrimi din ochi. La esamen au luat parte o mulțime de poporeni. Esamenul din Aghireș a fost un esamen, asemenea căruia să dea D-zeu cât de multe.

Onoare dlui învățător Ioan Pop Desmireanul, căruia și pe această cale îi aducem mulțumită.

Georgiu Precup, Georgiu Turcu,
cantor onorar. măiestru faur.

Ioan Abrudanu Baboș,
proprietar.

În Veștem.

Esamenul școlaei comunale (fostă mai nainte grănițerească) din Veștem s'a ținut în 3 Iunie st. n., înainte de ameză cu cl. I., ear' după ameză cu cl. II.—IV. și școala economică de repetire, asistând senatul școlar și mulțime de popor. Răspunsurile elevilor și esoposiția lucrurilor de mână ale elevelor au dat frumoase dovezi despre zelul și priceperea corpului didactic întru împlinirea chemării sale.

În Șoimuș.

În 8 Iunie a. c. n. s'a ținut esamene cu școlarii și școlărițele din amândouă școalele elementare din comuna Șoimuș (comit. Arad) în prezența prea on. d. V. Beleş, protop, a dlui preot I. Vuculescu și a mai multor persoane.

La esaminarea mititeilor, adecă la răspunsurile lor ce le dădeau la întrebările puse de d-nii învățători și a altor persoane, își sălta inima de bucurie, apoi la cântările bisericesti și naționale pe toți cei de față ne-a surprins cu o plăcere ce nu v'o pot descrie. Fie Șoimușenii voioși și sănătoși cu prea on. d. protopop și preotul I. Vuculescu, cari s'au îngrijit ca această comună să o scoată din somnul amortirii la viață nouă și fericită.

Eu din parte-mi atât am observat, că dacă d-nii învățători N. Birlea, cât și G. Pleșu și în viitor asemenea vor lucra în agrul ce bunul D-zeu l'a încredințat lor, mult vor fi doi ani, și apoi școalele cu pruncii din ele se vor asemăna cu cele mai bune școale ale noastre confesionale române.

Paul Șerb, inv. pens.

În Pomi.

În ziua a 27-a a lunii lui Maiu st. n. a. c. s'a ținut examenul în comuna noastră *Pomi* (protopopiatul de Someș), în școala confesională gr-cat., de către bravul nostru învățător dl George Zach, sub presiunea dlui protopop Antoniu Gitta.

Examenul s'a început îndată după ameazăzi conform programului: Mai întâi s'a cântat Împ. ceresc., apoi a urmat vorbirea de deschidere către oaspeți de către un școlar, urmând apoi rînd pe rînd din toate obiectele de învățămînt. Răspunsurile școlarilor foarte respicate și bune; la urmă s'au declamat mai multe poezii frumoase și dialoguri instructive, atât pentru școlari, cât și pentru adulți.

Răspunsurile copiilor au fost foarte îndestulitoare, desemnurile geografice și colecțiunile de flori și ierburi au mulțumit foarte mult publicul. După examenul din școală au eșit în curtea școlii dl învățător cu școlarii, la gimnastică, care au pus în uimire pe întreg publicul, când toți copiii, mic cu mare, așa de odată, chiar ca soldații știu îndeplini comanda dlui învățător.

Publicul ascultător din poporeni, — întreagă primăria comunală, precum și domnii oaspeți onorifici, au fost toți deplin îndestuliți cu progresul, ceea-ce se vîzî și din vorbirea frumoasă a dlui president Antoniu Gitta, protopop, care cu față veselă și plin de bucurie, mulțumit fiind pentru bunul succes și-a exprimat recunoștința vrednicilor de laudă dlui director Aureliu Pelle, preot local și dlui învățător George Zach, pentru frumoasa înaintare, mulțumind totodată părinților cari și-au împlinit datoria de a-și trimite copiii la școală, ear' în sfîrșit întorcîndu-se către școlari, le dade prea frumoase învățături părintești de bună purtare.

Ca oaspeți onorifici au luat parte domni Dr. Ioan Ciceronescu, preot în Borlești; Victor Gitta, preot în Bicău; Antoniu Pap, notar local; Böszörményi Lajos, șeful dela gara de Borlești; Andreiu Soran și Aureliu Popan, învățători în Borlești; Faragó, învățător în Valasut și numărös public. Acești oaspeți primească dela mine în numele tuturor membrilor scaunului școlar sincera mea mulțumită.

Știind dl învățător că examenul va ține până seara, cu maiialul s'a pregătit pe ziua Înălțării Domnului. În ziua aceasta după ameazăzi a eșit cu școlarii sei în pădure. A fost foarte frumoasă mergerea în pădure a școlarilor, toți în rînduri întocmiți de către dl învățător, până în locul întocmit pentru maiial, unde apoi până în seară am petrecut foarte frumos cu toții.

Nu-mi rămîne alta de adaos, decât că în fruntea bisericii și a școlii noastre avem două persoane vrednice, și cari tot ceea-ce e pentru binele poporului român se nisuesc a face. Bunul Dumnezeu dee-le vieată lungă fericită, căci pot servi de exemplu bun și altora, deși dîngii sînt încă în vîrstă tinăreă.

Ioan Popp,
econ. și membru în sc. școl.

În Folea.

În frumosul nostru Bănat este o comună mică: *Folea*, care la puțini oameni e cunoscută, deși ar merita ca bravii și sîrguincioșii ei învățători, — cari în timpurile noastre de azi, sînt așa zis niște factori ai culturii poporului român, — să fie cunoscuți într'o lume mai mare, căci nici timp, nici oboseală nu cunosc, când interesul general îi chiamă ca să dee creștere, învățatură morală și bună pildă, atât fragezilor copii, cât și poporului întreg, aducîndu-l cu cele zise la cunoștința și fala de Român.

Despre aceasta ni-s'a dat dovadă și la examenul ținut în ziua de 29 Maiu n. a. c., în frumoasa școală gr-cat. din loc și care a reușit întru toate cât se poate de bine, deși prelegerile s'au început numai către finea lunii Ianuarie, nefiind până atunci gata școala nou zidită.

Se zice, că învățăceii sau progresul arătat prin răspunsurile acelora e oglinda învățătorului: atunci harnicul învățător dl Ioan Musteș e o oglindă destul de clară chemării sale.

Examenul dat de dl I. Musteș ne-a dovedit, că el e un învățător sîrguincios și știutor de chemarea sa.

Un oaspe.

În Gilău.

Martî, la 5 Iunie n., am avut ocazia îmbucurătoare să constat un frumos progres al unei școale române de fetițe. E vorba de școala română gr-cat. de fetițe din Gilău, pusă sub conducerea destoinică a bravei învățătoare, gentila d-șoară Jeni Ioanovici și a meritosului protopop onorar din Gilău, p. on. domn Pop, directorul școalei.

Examenul cu fetițele a fost un moment de seamă și înveselitor pentru toți cei de față. Răspunsurile clare, sigure, precise și inteligente ale elevelor, la toate obiectele, au mirat pe toți. Publicul, în care se aflau mai mulți inteligenți din jur, era formal încântat.

Clipe de o deosebită bucurie au procurat publicului și părinților mai ales câteva cântece și poezii naționale predate cu succes de toată lauda din partea tinerelor eleve. Deasemenea, lucrurile de mână ale fetițelor de țărani, toate dragălașe și curate, au arătat zelul distins și munca stăruitoare a vrednicei d-șoare Ioanovici.

Însuși comisarul școlar al tractului a constatat de repețite-ori și foarte insistent că școala de fetițe din Gilău e cea dintîiu în tractul gr-cat. al Clujului; e o școală de model, mulțumită învățătoarei de model, directorului brav și harnicilor poporeni cari spriginesc mult școala.

A fost nepotrivit numai atât că examenul s'a pus pe o zi de lucru, așa că țărani au fost foarte puțini de față, și că mulți n'au putut constata cu ochii lor propășirea frumoasă a copilelor lor și bunele rezultate ale jertfelor ce aduc.

După ameazi, a fost examenul școlii de copii, care deasemenea a dovedit frumoase rezultate.

Din ocazia examenului model al școlii de fetițe, nu pot să nu fac în folosul binelui nostru obșteesc niște observări.

Știu că la Cluj, care se află atât de aproape de Gilău, și care ar trebui să fie unul din cele mai puternice centre

românești, există de mulți ani un fond de vre-o 12.000 fl. pentru o școală de fetițe. Ce-i cu societatea în acest scop? Ce fac conducătorii? Nimic. Protopopul gr-cat. al Clujului, care prin poziția sa ar fi să fie un factor de seamă în sînul Românilor din Cluj, și care a asistat la examenul din Gilău în calitate de comisar și s'a arătat foarte însuflețit de rezultatele escelente, — de ce nu pune în practică experiențele sale? De ce nu stăruie nu numai cu cuvîntul și nu numai la Gilău, într'o clipă de bună dispoziție, ci cu fapta și la Cluj, locul seu de activitate, — pentru progresul învățămîntului nostru femeiesc, așa ca societatea școlii de fetițe din Cluj, cu capitalul ei, să înainteze și scopul să fie realizat odată?... Nu-i trist ca la un opid mic ca Gilăul României să aibă școală de fete, ear' la Cluj nu, deși aici e adunat capital și e constituită societate în acest scop?

Deasemenea mai observ, în interesul justeții, că puteri didactice așa de bune ca d-șoara Ivanovici ar trebui mai bine apreciate de publicul nostru, pe cât e posibil aduse la centre, unde posibilitatea de muncă e și mai mare.

E vremea să fim și noi mai harnici și mai achitabili cel puțin pe tărîmul cultural!

Un asistent.

În Nadoșă-rom.

Astăzi s'a ținut examenul la școala noastră conf. din Nadoșă-română (protopresbiteratul Reghinului-săsesc), fiind de față dl protopresbiter Galaction Șagău.

După terminarea serviciului divin, la semnul dat, din toate părțile copiii gătiți frumos, cu cărțile lor subsuoară veniau către școală. Veniau și părinții, popor mult, bărbați, femei, din loc și jur, așa încât în 10 minute nu numai sala școlii, destul de mare, ci și curtea școlii era plină de un numărös public.

La 1/9 ore s'a început examenul care a durat până la 12 ore, avînd un rezultat foarte bun. Învățătorul T. Rîngea se vede că și-a împlinit chemarea sa cu zel și scumpătate.

Răspunsurile elevilor au fost atât de escelente, încât într'adevăr ar pute servi spre onoare și altor școli mai fnalte.

Însuflețirea ascultătorilor față de limba dulce maternă a ridicat-o mult poeziile declamate de către mai mulți elevi și eleve.

După sfîrșitul examenului părinții copiilor și publicul celalalt au isbucnit în strigăte: »Trăească dl învățător«!

Numai înainte, dle învățător, noi te asigurăm de spriginul nostru, ear' recunoștința și mulțumirea tuturor îți va fi dreapta răsplată.

Un iubitor al școlii române.

Prins cu mișelia.

— Vezi ilustrația. —

Au prins soldații pe Jidanul cu mișelia, că a vîndut holercă stricată și alte lucruri neiertate. L-au prins cu fapta, dar' Jidanul dă din umeri și se jură pe Moșili, că nu e vinovat, că nu știe nimic... Aceasta îi scoate din răbdare pe soldați și unul din ei îl înhață de perciuni, să-i arete aievea mișelia, ca să nu mai poată tăgădui.

Prins cu mișelia.

PARTEA ECONOMICĂ.

Intrunire agricolă în Deal.

— 4 Iunie n.

De mare însemnătate e »Reuniunea agricolă» pentru noi toți și în special pentru popor, care condamnat este a nu pute ține cont de dezvoltarea omenimei pe terenul agriculturii, ci merge după sistemul vechiu moștenit dela bătrâni.

Reuniunea agricolă are frumoasa menire de a veni în imediata atingere cu țeranul plugar, a-i sări într'ajutor, a ține strinse legături cu el, a-l captiva și a-i descoperi progresul pe acest teren. Durere, că noi Românii din Ungaria abia putem număra două Reuniuni de acest soi, una în comitatul Sibiului și a doua de curând înființată la Orăștie, comitatul Hunedoarei, (căci a treia, din Caransebeș, nu prea dă semne de viață), până-când celelalte popoare conlocuitoare aproape în toate comitatele dispun de asemenea instituțiuni. Și așa nu e mirare, dacă înaintarea noastră pe terenul agriculturii merge mai cu greu și mai anevoe. Comitetul Reuniunii române agricole din acest comitat, a ținut Dumineca trecută o intrunire agricolă în comuna Deal, despre a cărei succes vă fac acest raport.

Primirea.

Lângă comuna Călnic comitetul central fu plăcut întimpinat de un banderiu de călăreți, aproape 30 la număr, sub conducerea învățătorilor Ioan Dobre și Aug. Dura. Ajunși la marginea comunei

o poartă triumfală din ramuri verzi și cu, inscripția »Bine ați venit», fu surprinderea comitetului. Întreg satul, precum și mulțime de oameni de prin satele vecine, erau adunați în jurul acestei porți. La intrare, capelanul de acolo, dl Nicolau Dura prin o scurtă dar' miezoasă vorbire întimpină pe cei sosiți. În numele Reuniunii agricole răspunde președintele dl Dem. Comșa, mulțumind pentru frumoasele ovațiuni făcute comitetului. Din Sibiu prezenți au fost: Dem. Comșa, preș. Reuniunii, V. Tordășianu, secretar, Emil Verzariu, controlor și membrii Dr. Vasile Dan de Apșa, cand. de adv. și Teodor Orlea, funcț. consistorial.

Prelegerea

La orele 12, biserica din Deal era ticsuită de lume. Cu mare greu puteai străbate. O mulțime de străini de prin satele vecine, între cari am putut nota pe parochii: Ioan Stoicuța din Săsciori, Nicolau Cărpinișan și Ioan Floca din Rêhău, Vasile Dobre din Căpâlna și Ignatie Filip din Reciu; pe învățătorii: Vasiliu Cărpinișan și Dionisiu Lancrăjan din Rêhău și Vasile Pop din Săsciori; Liviu Albini din Cut, Gerasim Cărpinișan, notar în Rêhău, Ioan Halalai, notar în Săsciori și George Goșa, primar; apoi o mulțime de țerani din comunele Rêhău, Călnic, Cacova, Săsciori, Laz, Cut etc.

Președintele dl Demetriu Comșa, în propriul și mult admiratul limbaj popular, începe să le vorbească celor de față despre prăsirea vitelor de Pinzgau, superioritatea lor față de vitele ardelești și în legătură cu acestea despre cultivarea nutrețului, care e mai rentabil și se face mai bine prin părțile noastre.

Despre uneltele ce au să se folosească la economie, prin care pot lucra pământul mai bine, mai cu înlesnire, ca acesta se poată aduce roade mai multe. A luat pe rînd, mașinile de sîmînat, îmblătît, grapa de mușchi, le-a descris și într'un mod instructiv le-a arêtat cum au să le întrebuițeze. A arêtat avantajile ce le au economii dela asemenea unelte, spunêndu-le că e timpul suprem de a abandona sistemul vechiu. Cultivarea pământului după comasare. Ce fel de plante, când și după care soi au să fie sîmînate. Timp de 3 ore, dl Comșa a preles despre întreaga procedură a economului.

Secretarul Reuniunii, dl Victor Tordășianu, a vorbit despre înființarea tovărășiiilor agricole, cât de ușor se pot ajuta reciproc oamenii, la lucrarea pământului prin asemenea tovărășii. Arată ce treburi mari și bune fac tovărășiiile de prin comunele Sebeș, Apold, Roșia-săsească, cum acestea 'și-au procurat tot felul de unelte economice. Roagă pe frații economi, ca în interesul și spre binele lor să înființeze și ei o asemenea tovărășie.

Că aceste două prelegeri au străbătut adânc la inima Delorenilor se vede de acolo, că imediat s'au hotărît să înființeze tovărășia, înscriindu-se ca membri toți fruntașii satului. După înscriere s'a ales comitetul, care a hotărît procurarea deocamdată a mașinilor de sîmînat și îmblătît.

O altă prelegere a mai ținut dl D. Comșa despre cultivarea viței de viie, arêtând cum e a se sădi și îngriji, precum și defectele ce sînt, când se sădește vița de vie după sistemul moștenit.

Erau orele 5, când dl *D. Comșa* a încheiat întrunirea agricolă între ne-sfirșitele urări de »*să trăească*« ale celor de față, la adresa prelegătorilor.

Banchetul

După ședință ne așezarăm împreună cu fruntașii comunei la masa bogată aranjată în școală. Mâncările erau gustoase și bine pregătite. Onoare d-nei preotese de acolo — *Dura*. Toaste încă n'au lipsit. Primul toast l-a ținut președintele Reuniunii pentru tinărul capelan *Nicolau Dura*, apoi dl *Nicolae Cărpinișan* pentru comitetul Reuniunii române de agricultură, singurii cărturari cari se îngrijesc mai mult de soartea și prosperarea bietului țeran.

O frumoasă vorbire a ținut dl *Victor Tordășianu*, despre legătura ce trebuie să existe între inteligență și opincă, aducând de pildă pe fiul pescarului care a ajuns episcop și al cărui salon era decorat cu un rociu, spre a dovedi cine au fost părinții lui.

Dl *Liviu Albini* a vorbit pentru femeia română și în special închină pentru d-na preoteasă *Dura*.

Finite toate, comitetul Reuniunii a plecat mulțumit pentru rezultatele obținute la frații Deloreni. *Dorel*.

Istoricul viilor în România.

(Urmare și fine.)

Podgoriile Odobești, Panciu și Nicorești în județele Putna și Tecuciu sunt deasemenea foarte vechi. Vechiul negoț care îl făcea Moldova cu Polonia, Rusia și Turcia, lua vinul din podgoriile sus citate.

Prințul Calimach într'o cronică asupra județului Tecuciu, istorisește d. es. că podgoria Nicoreștilor vestită pentru vinurile sale roșii, era cunoscută sub numele de Policiu, și că acest nume a fost schimbat în Nicora, în onoarea marelui vornic care guverna Moldova-dejos, sunt deja 400 de ani trecuți.

Afară de acesta județele (comitatele) Putna și Tecuciu, din cauză că erau județe cu multe vii, au avut și au chiar astăzi ca marcă primul pe Bachus călare pe un butoiu; ear' al 2-lea un butuc încărcat cu ciorchini de struguri.

Tot astfel viile din Dealul-mare, Județul Prahova, cele din Dâmbovița și din Muscel sunt destul de vechi, însă asupra lor n'am putut aduna date hotărâte. Aceste podgorii au înaintat cu deosebire dela anul 1500 încoace, adică sub domnia lui Negru-Vodă, Mihaiu-Viteazul, Radu al V-lea etc.

Vestita podgorie a Cotnarilor din Moldova-de-sus, după date, pare a fi de pe timpul lui Stefan-cel-Mare, care a introdus vițe din Tokai (Ungaria). Cu acest prilej a adus și mai multe familii ungurești, care se așezară chiar în Cotnar, în satul care și astăzi se numește Valea-Ungurului.

La Cotnar sunt mai multe vii, cari aparțineau acestui mare domn. Principala cunoscută sub numele de viia Rosnovanu este acum aproape nimicită de filoxeră. Această viie plantată aproape cu grasă, producea cele mai bune vinuri de Cotnar. La Cotnar mai sunt încă 3 pivnițe de pe timpul lui Stefan-cel-Mare, cari acum sunt în ruină.

Podgoria din Cotnar prin vinurile ei bune a fost vestită în toate timpurile, ceea-ce o amintesc și străinii cari s'au interesat de viierit, ca A. Jullien și alții.

Afară de aceasta, cronicarii nostri și între alții prințul Cantemir aduc mari laude vinurilor delicate și superioare ale acestei podgorii.

Nu putem sfârși fără a aminti, că vechile noastre legături cu Orientul au înlesnit introducerea în țeară a unui mare număr de vițe orientale, Aproape toți strugurii nostri de masă cu bobul mare, cărnos și cari se pot păstra, ca diferitele varietăți de coarnă, tămăioasă etc. sunt de obârșie asiatică.

Unele soiuri foarte renumite pentru producerea vinurilor sunt introduse fie din Ungaria, cum este grasa de Cotnar, altele cum e Carbenet, Gamay, Semillon, Silvaner, Rulander, Risling, ca și altele ne vin din Germania, Austria sau din Franca.

Vițele americane, afară de Isabela, care este introdusă în țeară de 30—40 de ani, au fost introduse cu începere dela 1889, pentru a începe reconstituirea viilor nimicite de filoxeră.

SFATURI.

Cum trebuie tractați caii asudați.

Cu animalele de lucru economul trebuie să tracteze întocmai ca și cu mașinile și uneltele economice. Precum acestea trebuie mereu îngrijite și reparate, ca să poată funcționa, întocmai așa trebuie îngrijite și animalele de lucru, ca acelea să-și poată săvârși lucrul lor cu succes.

După alergări sau lucruri mai grele, cu deosebire caii, asudă une-ori foarte tare. În asemenea casuri caii trebuie frecăți mai întâiu cu mâna pe la ochi, apoi cu paie sau fân peste trupul întreg. Dacă asudoarea așa e de mare pe ei, încât se ved zoale (spumă), atunci se folosește mai întâiu un cuțit de lemn, cu care se rad zoalele și numai după-ace s'au uscat se freacă cu paie sau fân, ear' după aceea se pot chiar și țesăla și peria. Caii de tot asudați nu e bine a-i băga în grajd și apoi a lăsa ferestrele și ușa deschisă, ca să fie curent de aer, căci atunci ușor se pot răci.

Unii economi învățați susțin, că cailor sau celorlalte vite ostenite și asudate să nu le dăm nici-odată, înainte de mâncare apă. Alții din contră susțin, că vara se poate da apă mai puțină vitelor și înainte de mâncare, dacă nu e de tot rece. Acestia din urmă își motivează experiența cu împrejurarea aceea, că nici economul ostenit și asudat, nu se apucă să mănânce pâinea uscată, până-ce mai întâiu nu bea odată apă, ca să se stîmpere.

Clocitul găinilor.

Sunt unele găini, cari nu clocesc nici chiar în cazul acela, când le vine periodul de clocit și li-se lasă ouăle sub ele. Sunt apoi altele, cari când le vine periodul de clocit, clocesc și numai pe cuibul gol. Precum pe cele dintăiu e greu a le deda la clocit, așa și pe cele din urmă e cam greu a le desvêța de acela. Față de acestea din urmă, unele din econoamele noastre purced foarte tirănește: le închid deosebit de celelalte, le lasă să flămânzească, le înmoaie cu foalele în apă, le urzică pe foale cu urzici ș. a. Că unele ca acelea nu purced corect, cred că e de prisos să o mai

Vorbe înțelepte.

Dacă ți-a făcut cineva bine, primește-l cu inimă curată, bună, și nu zice că e mic și puțin, pentru-că atunci îți perzi pe binefăcătorul tău.

Nu fi judecător aspru al păcatelor de-a-proapelui tău.

Pecatele tale nu le apêra prin dispute, ci cugetă că fără îndoială și tu ai ceva scăderi.

Totdeauna să trăești cu deaproapele tău așa, ca și el să poată trăi cu tine.

Acela care pretinde mai mult decât i-se cuvine, nu câștigă nici pe D-zeu, nici liniștea deplină a sufletului său.

Mântuitorul a numit bogăția »spin«. Cugetă poți ave liniște când zaci între spini?

Și dacă te închini mai mult averilor tale lumești decât lui D-zeu, cum poți fi prietenul lui D-zeu?

Dacă averile tale nu le poți sêmna pe drum, barem nu-ți lipi inima de ele și nu le înmulți prin perderea altuia, spre paguba ta.

Cugetă, omule, că însuți crești vermele, ce te va roade. Și aici se potrivesc cuvintele: »Ori-ce lucruri lucră înțelepțește și cugetă la urmări«.

V. V.

Pentr'un taler vechiu.

Istorie din popor, tradusă de *L. R. Prășcanu*.

Se povestește, că până în ziua de azi se mai ved în țeara Șvabilor vre-o câteva ruine ale unui vechiu castel, al cărui domn era eroul de H....

De multe sute de ani locuia în castelul acesta un conte, care mai mult era întunecat, mănios, nu vorbea cu nici un om afară de vre-o câteva vorbe cu cari era deprins; adică, când îl întreba cineva ceva, sau îi cerea vre-un sfat, le răspundea scurt: »*Știu eu, prostii de-ale voastre*«, dar' pe cât era el de posomorît, pe atât era muierea lui de bună. Ea milostivea pe toți cari intrau în castel.

După vre-o câțiva ani li-s'au născut un băiat frumos pe care toți dimprejurul castelului îl aveau drag, și-l desmierdau, că era unicul lor fiu.

După-ce era băiatul la o vîrstă de vre-o cinci ani, venise să iee parte și tatăl-seu la masă, deși lui nu-i plăcea să vadă pe nime în ochii lui cei ageri; chiar pe unicul lui copil nu l-a vèzut în cinci ani mai mult deodată.

Venind el și vèzînd că ce copil i-a dat bunul Dumnezeu, se bucură de el, și începî să ridă, ceea-ce rar se vedea la el. După-ce se puse la mîncări și beuturi, porunci, ca numai decât să i-se încalece doi cai ageri ca să plece la vènat cu feciorul lui, pe care îl credea că ar fi tare destul să călărească. Destul se ruga doamna de el să lase băiatul acasă, că ar fi încă prea crud pentru a călări, ba că i-s'ar putè chiar întempla ceva. Dar' contele pe cât era el de aspru, se făcu și mai aspru și îi răspunse eară cu vorbele lui: »*Știu eu, prostii*

spunem. Mai bine e ca în asemenea cazuri să se lase să clocească și numai așa pe câte un ou clocit, până-când acela le trece cu desăvârșire. Clocitul găinilor, ca și al celorlalte pasări este ca o boală, care nu se poate tămădui cu mijloace silnice, ci numai atunci, când acela se tămăduiește de sine.

Vindecarea de albeață.

În multe forme am probat să vindec albeața la vite și în urmă am aflat că e mai bine așa: Luăm un paiu de secără, dela nodul din urmă până cătră spic, acesta îl măsurăm pe nasul vitei, să ajungă dela gură până la ochiul cu albeață, apoi îl rupem așa de lung după-cum e nasul vitei; acest paiu fără frică și fără milă îl băgăm repede pe narea în partea unde se află ochiul cu albeață. De nu s'a rupt, ci a intrat tot în lăuntru îi dăm pace, de s'a rupt, băgăm altul până nimerim se ajungă la partea din lăuntru a ochiului, acolo capătul paiului strică rădăcina dela albeață, și în termin de câteva zile albeața este vindecată, paiul de sine se perde.

Observ că la vite mari cu groasă albeață e bine a le băga și câte două paie, căci acelea nimic nu pot strica.

Împărt. de N. Pop.

Vindecarea ariciului.

Am cetit cum unii economi vindecă ariciul la vite, unii după un metod, alții după altul, eu însă îl știu vindeca și mai ușor.

Cât ce am observat că se face ariciul am smuls păr din coada vitei, l-am răsucit indoit să fie tare ca spegma bună, cu părul acesta am legat strâns ariciul pe lângă piele cât de aproape, — prin asta am împedecat circularea sângelui, din care causă rădăcina i-a secat și virful s'a uscat, firește că această vindecare se poate face atunci la început.

Împărt. de Nicolae Pop în Hidig.

Știri economice.

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ din prilejul întrunirilor agricole ținute în Ilimbav și Deal, s'au înscris de membri ordinari: Ioan Stănuleț, ec., Comuna bi-

de-ale voastre și eșind se duse cu băiatul de mână afară, îl puse călare și hi la drum.

Se duse până au dat de pădurea castelului care nu era departe. Ajungând în pădure, ce făcū ce nu făcū, se spăria calul conțelui și făcându-și vânt a luat-o la fugă, lăsând pe bietul copil în urmă.

Vězându-se singur calul pe care era copilul, se întoarse spre castel și du-te copile! Credeai că își perde copitele așa a rupt-o la fugă. Bietul copil ne mai putend să-l oprească și slăbuț fiind, căzū jos de pe cal.

Stăpânindu-și contele calul lui se întoarse să vadă unde e copilul, că nu-l zăria să vină. Dar' înzădar a căutat toată pădurea, că nu a dat de urma lui. Când da mai să ese din pădure, eată ședea o bētrână cu băiatul lui pe un trunchiu. Ajungend aci întreabă pe bētrâna că cum a ajuns copilul lui la ea, și se pleacă să-și iee copilul.

sericească gr.-or. din Ilimbav și Ioan Dragoman, inv., toți din Ilimbav; Ilie Bunea, inv. și Dionisiu Ganea, propr., ambii din Nocrich; Nicolae Banciu, arēndaș în Marpod; Vasile Dura, vicenot, Ioan Dobre, inv. și Vasile Bădilă, primar, toți din Deal; Ignat Filip, paroch, și Toma Delorean, econom, ambii din Reciu și Dionisie Lăncrăjan, invēț. în Rēhău și Timoteiu Popovici, profesor de musică în Sibiiu.

La „Insoțirea de credit sistem Raiffeisen din Ilimbav, ce s'a alcătuit din prilejul întrunirii agricole au fost aleși în direcțiune: president: Ioan Lazar, primar; vicepres.: Ioan Popa, ec.; ear' de membri: Ioan Alexandru, econ., Ioan Băilă, epitr. și Mateiu Pascu, ec.; cassar: Ioan Alexandru, paroch, pe lângă garanția parochului, Ioachim Părēu din Agnita și Ioan Lazar, primar; în consiliul de supraveghere: president: Simion Popa; vicepres.: Ioan Terhilă, ec.; ear' de membri: Ioan Dragoman, inv., Nicolae Banciu, arēndaș, Moise Lăzăroae, Miron Lăzăroae, Pavel Hordobeț, Iosif Luca și Alexă Terhilă, econom.

Loc bun pentru neguțetori. Din Șmig, lângă Mediaș, ni-se scrie, că acolo ar fi loc bun pentru un meseriaș sau mai bine neguțetor român tinēr. În comună nu sūnt neguțetori de seamă și ar fi bine spriginit din partea tuturor. Atragem luarea aminte asupra acestui lucru a tinerilor nostri. Cei-ce se interesează, să meargă în comună sau să se pună în legătură cu dl Ioan Istrate, cantor în Șmig (posta Mediaș).

Fabrică uriașă. Turnătoră de fer a lui Krupp e cea mai mare fabrică din toată lumea. La 1832 lucrau în ea numai 9 lucrători, ear' acum în condica personalului ei sūnt induși 41.500 de inși. Dintre acestia 25.000 sūnt ampliați, ear' 16.500 sūnt lucrători. Fabrica consumă la an 1.000.000 tonne de cărbuni.

Un bun măiestru. Din Turda ni-se scrie, că acolo se află un bun măiestru lemnar (bărdaș) român, cu nu-

Bētrâna începū a rīde și îi zise eată cum:

Calul copilului s'a spăriat și a fugit cătră castel, ear' copilul a căzut jos de pe el și eu auzindu-l plângend am alergat la el și l-am luat în brațe, și pentru binele ce ți-l-am făcut îți cer să-mi dai un dar de un taler vechiu.

Dar' cum era contele de firea lui, nu-i rēspunse alta decāt: »Știu eu prostii de-ale voastre« smulgend-și copilul din brațele bētrânei și alergand cu calul spre castel.

Bētrâna rēmasse injurandul că i-a rēmas contele dator cu un taler vechiu.

Aceasta a fost cea dintăiu și cea din urmă petrecere a băiatului, căci tătăl lui nu a mai vrut să-l ducă nicăiri, așa că nici la el în casă nu mai era iertat să intre.

Vězend biata doamnă cum a disprețuit el pe copil se supēră mult și nu după mult se bolnăvi și muri.

Așa a rēmas băiatul, care era acum de vre-o douăzeci de ani, avēnd nu-

mele Gligoriu Sava. Dăm loc știrea, știind, că printre Unguri, cum e și în Turda, măiestrii români nu prea sūnt spriginiți și de aceea măiestrii buni de ai nostri trebuie să-și și spriginim noi.

La aceasta îndeamnă pe Români cel-ce ne trimite știrea, ear' privitor la dl Sava scrie următoarele:

»Măiestrul bārdaș Gligoriu Sava din Turda face lucru de lemn (bărdașit) la biserici, școli și ori-ce zidiri, apoi dīnsul face și planul la ori-ce edificiu.

»Ne rugăm de toți iubiții nostri Români și de domnii preoți și de toți iubiții cetitori ai »Foii Poporului« că dacă se află oare-unde vr'un edificiu nou de făcut, biserică, școală, odăi și altele, să binevoiască a încunoștiința pe dl Gligoriu Sava, lemnar în Turda, (strada Otarcza nr. 29) ca pe un Român al nostru, și măiestru de frunte și cu o purtare bună.

„Hatiegana“. Din Hateg ni-se trimite următorul avis:

Firma institutului de credit și economii, societate pe acții „Hatiegana“ în Hateg, pe basa decisiunii tribunalului reg. ung. din Deva dto 12 Martie 1900 nr. 2502 s'a împrotocolat în registrul firmelor comerciale.

În urma acesteia avem onoare a Vē comunica, că direcțiunea institutului a decis, în ședința sa de constituire ținută azi în 3 Iunie n. a. c., privitor la restul de 70% neplătit al capitalului de acții, — ca să se solvească, începend dela 1 Octomvrie 1900, în rate de câte 10% și în termine consecutive de trei-trei luni.

Fiecare acționar însă voind, poate plăti și mai multe rate deodată, eventual întreagă valoarea nominală restantă a acțiilor subscribe.

După sumele neplătite punctuos se plătesc 6% interese de întârziere, dar' dacă și după 2 provocări urmate în sensul statutelor, acționarul totuși nu ar plăti, direcțiunea are dreptul să nimicească respectivii nri de acții subscribe, emițend altele în loc, ear' ratele deja plătite trec la fondul de rezervă — toate acestea conform §-lui 11 din statute.

După ratele plătite, institutul asigură conform statutelor 6%, ear' după acțiunile a căror valoare nominală s'a plă-

mele Kuno, în îngrijirea babei, care l-a scăpat de moarte și care l-a învățat tot felul de lucruri.

Nu după mult contele s'a căsătorit a doua-oară avēnd după un an doi copii, adecă doi gemeni și amēndoi erau feciori. Eșind odată cu toții la plimbare vēzură nu departe de castel două dealuri, cari erau așezate cu fața cătră castel și s'a gândit ca să facă pe acele două dealuri câte un castel, că așa după moartea lui să aibă tot copilul separat câte un castel, și a făcut. Îndată a adus meșteri din țeri străine și castelele s'au isprăvit.

După-ce le-au isprăvit și simțind contele că nu mai trăește mult, se hotărî să facă testamentul și să dea fiecărui partea cuvenită.

Adecă pe castelul cel vechiu îl dăruî la băiatul cel dintăiu, adecă la Kuno, pe care îl numî »Castelul talerul vechiu«, fiindcă a rēmas bētrânei un taler vechiu dator; al doilea castel îl dăruî

tit întrăgă, acționarii primesc, pe anul următor după plățire, dividendă statordindă de respectiva adunare generală ordinară.

Din ședința direcțiunii institutului de credit și economii „Hatiegana”, societate pe acții în Hațeg — ținută în 3 Iunie n. 1900.

B. Bontescu m. p. Ioan Munteanu m. p.,
director executiv. comptabil.

Din traista cu povețele.

— Întrebări și răspunsuri. —

Întrebare: Teritoriul comunei noastre suferă în tot anul de esundări, cari nimicesc toate recoltele. Așa s'a întâmplat și anul acesta. Fiind acum timpul prea înaintat, pentru a mai cultiva cucuruz, de care se află pe aici, vă rog să ne recomandați în prețuita noastră »Foaia Poporului« niște specii de cucuruz mai timpuriu, eventualmente și alte plante pentru nutrirea oamenilor. Am auzit că cucuruzul italian numit »Pignoletto« s'ar coace foarte de timpuriu. De unde am pute procura sēmēnța de lipsă?

Ofcea (Báranya) 27 Maiu 1900

Petru Tomiciu, abon. 2742.

Răspuns: Întru-cât »Pignoletto« ar fi o specie timpurie, nu știm. Știm că sēmēnța lui costă $\frac{1}{2}$ chlgr. 20 bani, ear' 50 chlgr. 9 coroane. Ca specie timpurie, vă putem recomanda »Bristol« cucuruz american, care se coace în timp de 3 luni. Sēmēnța din specia aceasta costă $\frac{1}{2}$ chilo 60 bani, ear' 50 chlgr. 40 coroane. »Dintele de cal«, asemenea e o specie americană, care se coace de timpuriu și e foarte căutat și în comerț. Sēmēnța din specia această costă $\frac{1}{2}$ chlgr. 30 bani, ear' 50 chlgr. 11 cor. 60 bani. Specia numită dela »Alcsuth« încă se recomandă ca timpurie și costă $\frac{1}{2}$ chlgr. 20 bani, 50 chlgr. 11 cor. Toate sēmēnțele acestea, vi-le puteți procura dela Firma »Mauthner Ödön din Budapesta, VI. Audrássy-ut 23 szám«.

Afară de cucuruz, ați mai pute cultiva și acum mai târziu, cartofi văratici, hirișcă sau mălaiu mērunt. Dacă nu vă succede cu cultura bucatelor, cerecați cu economia vitelor și introduceți cultura plantelor de nutreț: trifoiul, lujerna, mázērichea ș. a., cari se pot cultiva și după esundări.

lui Schalk, unul din cei gemeni, și il numi »Castelul Schalkberg«, ear' pe al treilea il dărui celui mai mic, Wolf, pe care il numi »Castelul de Zollern«.

După-ce isprăvi acestea toate, muri bētrānul și așa se și împraștiară frații unul de altul în cea mai mare ură, căci cei gemeni nu puteau să vadă pe Kuno de loc.

Nu peste mult se ivi o ceartă între frați pentru un lac mare care 'l-a uitat bētrānul sē-l pună în testament, și așa nu trecea o zi sē nu primească Kuno cărți urite dela frații lui; vēzēnd el că nu se mai gată sfezile aste multe, se puse și întrebă pe bētrāna că ce sē facă, că bētrāna care 'l-a scăpat dela moarte ședea cu el. Ea 'i-a dat niște sfărmituri de pâne — cine știe cu ce farmece făcute — și 'l-a învățat sē le propună că cine va prinde de dimineața până la amezai mai mulți pești, al aceluia sē fie lacul. (Va urma).

Întrebare: Am 2 vaci de soiul »Pinzgau«, pentru cari am dat 660 coroane. Acum una a căpētat la picioarele dinapoi, la călcăie, niște umflături, cari au spart și curge coptură din ele. Mētem, că-i vor cădē și unghiile la vacă. Oare ce boală poate sē aibă?

Gurahonț (comit. Arad).

Nistor Tripaș, cantor, abon. 888.

Răspuns: Vaca d-tale pătimește de ariciu. Acesta a provenit de acolo, că poate ai ținut vaca timp prea îndelungat în gunoiul umed și necurățit, sau că 'i-ai dat prea multă lătură. »Veterinarul de casă« recomandă în privința aeeasta: învălituri cu floare de fēn feartă, după-ce aceasta s'a rēcit încâtva, apoi învălituri cu apă de var sau plumb, sau un recept de următorul cuprins: aquae calcis, aquae vuln. acid. aa. gram centum, cu care asemenea se îmblojesc picioarele sau apoi un praf, cu care se presară ranele de două ori pe zi cu următorul recept: cerus, gram viginti, alum. ust. pulv. gram quinque, fariu. cereal, gram quadraginta, m. exatiss fi. pulv. Consultează și un veterinar destoinic din apropiere.

Întrebare: Am o junincă de 3 ani, care a fātat acum de curēnd, dar' n'are lapte ca sē sugă vițelul. Oare-cum 'l-aș pute nutri ca sē nu-mi piară de foame?

Orsa Adam.

Răspuns: Vițēii până sūnt mici, au datinā de prind cu gura și mâna omului, ear' dacă le dai degetul sug din el ca din țētele vacii. Cearcă a deda vițelul a sugē din deget și după-ce se va deda su acela, îi poți da laptele de lipsă din o sticlă cu gātul mai subțire, sau din o țēță de gumi anume făcută.

Cum sē ne creștem copiii.

Nici un moment sē nu se peardă copiii din vedere, până-când se măresc și pricep cât de puțin ce e bine și ce e rău. Curățenia casei unde locuesc și a corpului sē se facă cu cea mai mare îngrijire. Aceasta face mult pentru sănătate.

Lăsați copiii la aer liber sub aerul înfocat de razele soarelui cum fac toate viețuitoarele. Nu-i îmbrăcați prea gros și cu haine strimte. Deprindeți-i cu frigul și căldura, cum e deprins stejarul în mijlocul câmpului.

Când s'au făcut de școală, întotdeauna dați-le de lucru; însă nu le răpiți jocurile frumoase, cari sūnt prea folositoare.

Māncarea sē fie mai mult lapte dela vacile din curte, brānză, mazēre, fasole, pâne, māmăligă și ouē dela orāteniile casei. Nu vindeți găinile și ouēle spre a cumpēra pește rău sau zăhar, ori vin ori rachiu, căci luați pânea fillor și o aruncați cănilor.

Dacă sănētos va fi corpul, și sufletul rar sē nu fie tot așa. Un proverb al străbunilor nostri Romani zice: »Într'un corp sănētos este și o minte sănētoasă«. Pentru-că părinții vor da seamă înainte a lui Dumnezeu despre felul cum 'și-au crescut copiii, se cere ca părinții sē fie cinstiți și cu frica lui Dumnezeu, căci copilul cât e copil e ca ceara ce sē mlădie, ori-ce formă vrei sē-i dai. Cum sūnt părinții așa ese și

copilul. »Aschia nu sare departe de tulpină«.

Și de vrei sē știi ce fel de copil e cutare, întrebă mai āntāiu de părinți, de neamuri și de prietenii părinților.

Nu dați poruncă copiilor, dacă n'aveți răbdare sē așteptați până când ei se hotāresc la lucru. Așteaptă și repetă chiar porunca cu mai multe sfaturi îndemnătoare. Dacă v'au ascultat nu uitați a-i rāsplāti printr'o mângāiere și o mică laudă când se găsește cineva străin în casă. De sūnt cam rēutācioși, în loc de a-l face de ris la alții, povestiți despre un alt copil bun și ascultător și e cu mai mult folos. Nu făgădui nimic ce nu poți da. Il faci sē nu se mai încreadă în cele spuse de părinți. Vrei sē-l faci pe copil sē te asculte? Pune-i înainte nevoea și constringe-l s'o simtă, însă toate cu iubire. Nu veni beat în casă. Nu injura și nu te certa cu vecinul în fața copiilor, căci āntāia ceartă de acest soi u o va începe cu tatăl sau mama lor.

Nu-ți bate joc de cele sfinte și nu cārți împotriva lui Dumnezeu când nu plouă sau când dă prea multă ploaie, căci Dumnezeu ca părinte al tuturor, nu poate face nimic ce nu ne-ar folosi. Dacă injuri pe Dumnezeu, copilul nu te mai crede că Dumnezeu e așa de mare și puternic și El ne dă toate.

Duceți-vē la biserică și acolo fiți cu frica lui Dumnezeu și cu respect. Luați și copiii, căci și ei se vor închina cu aceeași umilință ca și mama și tatăl. Ear' de mergi la biserică numai de ochii lumii, copilul va pētrunde foarte iute în sufletul părinților. Nu vorbi de rău nimic după-ce ai venit dela biserică, ci mulțumește încă odată, închināndu-te, că ai ajuns până aci. Întrebă pe copil ce a învățat la școală, căci el simte bucurie sē spună ceea-ce știe, și nu vorbi rău de învățator, chiar de ai fi supērat pe el. Nu le spuneți toate povestile cu diavoli, smei, strigoii, căci devin fricoși; nici despre descāntece, că au putere sē vindece boale și sē nāucească oamenii nu le spuneți, căci toate acestea sūnt superstițiuni, pedepsite de cătră biserică, ca primejdioase sufletelor tinerimii.

Ceea-ce s'a spus părinților pentru copiii lor se pot spune și învățatorului și preotului, ca tot așa sē fie, unul față de copii în școală, ear' altul față de poporenii sei.

La toate acestea un preot care înțelege lucrurile, foarte mult prețuește pentru un sat și chiar și pentru țeară. El e o strajă neadormită la toate întâmplările din comună. Vede, aude și învață pe săteni ce trebuie sē facă, cum sē se poarte și cum sē crească pe copiii lor. Un preot bun, alină durerile bolnavilor, mângāie suspinele vēduvei, îmbārbătează pe muncitor la lucru, căci cine lucrează nici nu bea, nici nu-și ia copiii dela școală. Un preot cu frica lui Dumnezeu nu poate sē tacă, vēzēnd răul; ci ferește pe săteni de credințe deșerte și primejdioase! El muștră, ceartă și îndeamnă la fapte bune, la iubire de neam și țeară! ear' sătenii il iubesc și nu-i trec peste cuvēnt!!

P. Dumitru.

Moșoaia

CRONICĂ.

Visitațiune canonică la Rășinari. Duminecă (17 Iunie st. n.) Înalt Preasfinția Sa Metropolitul *Ioan Meșianu* va merge în visitațiune canonică la Rășinari. Pentru primirea cât mai strălucită a bunului nostru arhieru Rășinării au făcut mari pregătiri.

Despărțământul Sibiiu al »Asociațiunii« și-a ținut adunarea generală în *Boița*, în 11 l. c. a doua zi de Rosalii. Comitetul și membrii din Sibiiu au avut o primire strălucită din partea bravilor Boițeni. Adunarea s'a ținut în biserică. După terminarea agendelor oficioase a ținut dl *Romul Simu* o instructivă conferență: *Despre însemnătatea bibliotecelor populare.*

Esamen de cualificațiune. La institutul preparandial de fete condus de călugărițele franciscane din Sibiiu au depus esamenul de cualificațiune învățătorească pentru școalele elementare 28 de fete, între cari sunt și 4 Românce: *Eugenia Bardosy, Maria și Cornelia Muciu și Aurelia Stoica*, dintre cari 3 sunt cualificate cu calcul general eminent, ear' una cu calcul foarte bine. Esamenul scripturistic a ținut 3 zile și jum., ear' cel verbal 4 zile. Cel verbal a fost condus de secretarul ministerial Dr. Rudolf Radnay, comisar reg. și de canonicul capitular din Alba-Iulia *Ignat Gergely*, comisar episcopesc.

„Ardeleana“, după-cum afla »Bunul Econom«, a cumpărat cu 32.500 fl. hotelul »Széchenyi«, situat în centrul Orăștiei. Prin această nouă achiziție »Ardeleana« are acum în Orăștie cele mai de frunte două localuri de hotel.

Din Bucovina. Cetim în »Deșteptarea«, că *Nicu cav. de Flondor*, bun Român ca și fratele seu Iancu, a fost ales membru onorar al societății »Junimea«. — *Dr. Victor Iiuș*, fost mai nainte avocat în Viena, și-a deschis cancelarie advocațială în Rădăuți. D-sa e unicul avocat român în Rădăuți. — Societatea »Junimea« va aranja Duminecă (17 Iunie) o excursiune la Horecea. — D-șoara *Eugenia de Pruncul*, o Româncă bucovineană, a avut onoarea de a face parte din comitetul damelor aristocrate la petrecerea festivă din Augarten (Viena). »Das interessante Blatt« din Viena în nr. 20 aduce portretul d-șoarei *Eugenia Pruncul* în costum de Tigancă.

Vifore și grindină. În *Bonida* zilele trecute a fost mare vifor împreună cu grindină. Fulgerul a ucis pe lucrătorul G. Enyedi, surprins la sapă. Au rămas de el opt băieți și vânduva. — În *Mehala* (lângă Timișoara) fulgerul a lovit în turnul bisericii sârbești, rupându-i un colț și deteriorând frontul. — În *Văcz* și șapte sate dimprejur a fost puternic vifor și grindină, nimicind de tot holdele și viile. Dela 5 până la 6 ore grindina a căzut fără intrerupere.

Pentru promovarea religiosității în România. Consiliul permanent al instrucțiunii publice din *București* a ținut ieri ședință, sub presidenția dlui Dr. Istrati, ocupându-se cu chestiunea rugăciunilor în școalele primare. S'a hotărât, ca dimineața la intrarea în școală să se zică *Tatăl nostru*, ear' la eșire un cântec religios-pedagogic; după amiază la intrarea în școală se va cânta asemenea un cântec religios-pedagogic, ear' la eșire se va zică rugăciunea *Plinirea tuturor bunătăților tu ești, Doamne.*

Ilustrate „Popovici“. »Deșteptarea« din Cernăuți a edat o serie de cărți postale ilustrate cu portretul deputatului Dr. George Popovici. Aceste frumoase ilustrate s'au vândut rapid mai ales în districtul Câmpulung. În curând va apăre ediția a doua.

Explosie de spirt. În pivnița fraților Neumann din Rittberg (Bănat) a explodat o bute de spirt. Șpanul L. Czako și doi lucrători, ocupați în pivniță, au fost aruncați de puterea exploziei până afară în gârliciu. Aceasta li-a fost norocul, căci altcum acolo ardeau. Astfel însă au scăpat cu câteva arsuri numai.

Pisică ucigașă. Un locuitor de frunte din comuna Füzes-Ártánd zilele trecute s'a dus la o nuntă cu întreagă familia, lăsând singură acasă, culcată în leagăn, o copilă de 13 luni.

Când au sosit acasă dela nuntă, au aflat copilă moartă, grozav sfâșiată și mușcată de un mârțan, care pândia încă și atunci leagănul. Când mama copilului s'a apropiat de leagăn, mârțanul i-a sărit în față și i-a înfipt în gât ghiarele. Numai cu mare greu au isbutit căsenii s'o scape, și să ucidă mârțanul. Autoritățile au introdus contra părinților cercetare.

200 000 pentru un ochiu. Evreul Wilhelm Rosenstein din București într'o zi din anul trecut făcea voiaj cu tramvaiul. Spăriindu-se un cal dela tramvaiu sare și smâncește cupeul, care astfel derailează și i-se sparge o foreastă. O țandură de sticlă rănește pe Rosenstein la ochiu, în urma căreia Evreul a orbit de un ochiu. Pentru această pagubă Evreul a dat în judecată societatea tramvaiului, cerând 200.000 de lei despăgubire. Procesul era să se pertracteze în săptămâna trecută, dar' din lipsa martorilor s'a aminat pe alt soroc.

Flăcăi demoralizați. În comuna Rakacza din comitatul Abauj, câțiva flăcăi turmentați au început să horească și să joace în biserică în cursul liturגיעi. Preotul a trebuit să sisteze serviciul și împreună cu credincioșii să ese afară din biserică. Contra flăcăilor s'a făcut arătare criminală.

Sărbare italiană în București. Colonia italiană din București a sărbătorit Duminecă în sala Coloseului Oppler, aniversarea a 52-a a *statului*, adică acordarea constituției micului Piemont, care apoi a devenit constituția întregii Italie. S'a dat cu această ocazie un banchet, presidat de dl marchiz Beccaria d'Incisa, ministrul Italiei la București. Întregul personal al legațiunii, precum și principalii membri ai coloniei italiene au participat la banchet.

Sărbare câmpenească în Storojineț. Dl *Dr. cav. de Flondor*, mare proprietar în Bucovina, a dat Duminecă o frumoasă sărbare câmpenească la moșia sa Storojineț. A luat parte la această sărbare elita românească a Bucovinei, studenții universitari români din Cernăuți și numeroși țărani români. Sărbarea a avut un caracter de demonstrație națională românească.

„Revista ilustrată“ a preotului I. Baci din Șoimuș a reapărut la 1 Iunie în estensiune de 2¹/₂ coale. În acest număr redacția face cunoscut, că procesul de agitație intentat contra revistei pentru articolul »*Andrei Murășianu*«, publicat în nr. 2 din 1898, s'a sistat prin decizia judelei investigator din Cluj nr. 119 ex 1900.

Fulger în școală. În Sânpetruș sârbesc din comitatul Torontal săptămâna trecută fiind mare furtună fulgerul a lovit în școală. Băieții s'au înfricat așa de tare, încât abia a succedat învătătorului să-i liniștească. Mulți dintre ei au leșinat.

Cinstirea sârbătorilor. Protopretorul Dr. Iuliu Balaton din Ó-Becse (comitatul Bács) a dat ordin tuturor antiștiilor comunale de sub jurisdicțiunea sa, prin care le face atente să nu citeze oamenii la judecări pe zile de Dumineci și sârbători, ca nu cumva să-i impedece dela cercetarea bisericii.

Ucis de porci. Anton Engelmann din Delta, băiat de 14 ani, void să despartă câțiva grășuni, cari se puseseră la bătaie, grășunii au năvălit pe el și trântindu-l jos l-au mușcat în mod cumplit. Dus în spital, a murit între chinuri cumplite.

Rugina holdelor. În ținuturile cele mai roditoare ale Transilvaniei, în comitatele Murăș-Turda, Târnava-mare, Târnava-mică, Turda-Arieș și Alba-inferioară grânele sunt în mare grad atacate de rugină. Prospectele de recoltă bogată sunt nimicite.

Din jertfele beției. Scârboasa patimă a beției, care pe foarte mulți oameni îi duce la nenorocire, zilele trecute a secerat și în Timișoara o jertfă. Lăcătarul Eduard Vendelin de multa beatură a căpătat *delirium tremens* (o boală ce face să-i tremure omului toate membrele corpului și la anumite soroc să-l apuce stropșeala) și a murit între chinuri grozave. Au rămas după el trei copilași și soție-sa.

Alteța Sa dl cadet. La sosirea regelui Oscar al Svediei în Paris pentru a cerceta esposiția, îl așteptau la gară ministrii în frunte cu *presidentul Republicei* și mulțime de generali și dignitari superiori, ear' afară din gară era mulțimea publicului. Regele a eșit din gară braț la braț cu *presidentul Loubet* și între entusiastele aclamări ale publicului a mers până la trăsura. Cu deosebire un cadet din școala dela Saint-Cyr se îmbulzea mult să se apropie de regele și striga și el din toate puterile *Vive le roi! Vive Loubet!* Comandanțul gardei *presidentului* dând cu ochiul de cadet se repede la el și aspru ca un militar îl ia la răspundere cu cuvintele:

— Ce cauți aici, cadet?!

Cadetul se pune în poziție, salută și răspunde:

— Trăiți dle major! Sunt Oscar Bernadotte, nepotul regelui și am venit să întimpin pe moșul meu.

Majorul și-a uitat îndată de subordinația militară și a făcut cadetului un »Salutier« de credeai că se află în fața unui mare general.

Pentru meseriași. Pentru anul 1901 honvezimea țării noastre are lipsă de 12.000 părechi de boconci și 11.000 părechi de papuci ușori, și ministrul de honvezi voește să suplincască această lipsă prin munca micilor industriași, pentru a le face și lor ceva câștig. Încălțămintele trebuie trimise la magazinul principal honvezesc din Budapesta până la sfârșitul lui Martie 1901. Cei cari voesc să facă pe seama honvezimii boconci și papuci de acestia, au să înainteze cel mult până la 1 Iulie st. n. a. c. ofertă în scris la camera comercială și industrială de al cărei cerc se ține comuna în care își au locuința. Lucrul li-se va plăti cu 4 fl. 85 cr. părechea de boconci și 4 fl. 16 cr. părechea de papuci ușori.

Esamene. În nrul acesta dăm mai multe rapoarte despre esamene, așa, că ocupând ele locul pe pag. 3 și 4 am fost siliți să punem știrile din lumea mare și un mic raport, după cronică. Rugăm pe onor. noștri cetitori a ne mai trimite asemenea rapoarte, și unde esamenele sunt slabe, căci din aceste se vede înaintarea sau înapoierea pe terenul școlar. Și bine este să știm cum stăm.

† **Serafin Băian** a răposat la 1 Iunie st. n. în Margine (Bănat), în urma unui morb greu și îndelungat, în etate de 54 ani și s'a înmormântat la 3 Iunie, servind la actul înmormântării domnii preoți: Antoniu Angel din Coșava, Ioan Alexandrescu din Breazova, Partenie Mateiu din Sintești, Ioan Făraș din Homojdia, Iosif Curuțiu din Petroasa, care a ținut la mormânt o cuvântare aleasă și foarte potrivită.

La înmormântare au mai luat parte inteligenți din loc și jur.

Răposatul a fost un econom cât se poate de harnic. A cetit foile noastre românești; apoi cărți populare și de istorii românești și nemțești cu multă plăcere, așa că a putut sta de vorbă cu ori-cine.

Îl deplâng: Imbrea Băian, ca tată, de (88 ani), Eva Băian, ca soție; Serafin Băian, preot în loc, ca fiu; Maria măr. Ionaș, ca fiică; Simeon Ionaș învățător în loc, ca ginere; Rosa Băian nasc. Ionaș, ca noră; Liviu, Corneliu P. Ionaș, ca nepoți; Letiția Băian, ca nepoată și multe alte rudeni.

Nenorocire. Din *Satul-nou* (Bănat) ni-se scrie, că Duminecă, în 10 Iunie c. un om s'a urcat în un frăgar, ca să adune frunze pentru vermii de mătășă și din nebagare de seamă a căzut din o înălțime de 8 metri și s'a lovit așa de rău, că stă pe moarte. — Știrea aceasta ni-o împărtășește economul Sava Blagojev.

Magazin de bucate s'a întemeiat în toamna trecută în Zgribesti, la care au dăruit mai mulți credincioși parte bani, parte bucate. Asemenea mai mulți poporeni au făcut daruri la sărbătorile Paștilor, pentru înfrumusețarea bisericii. Vrednici oameni.

Foc din negrijă. În ajunul Rosaliilor un mare incendiu a mistuit în *Mintiul-român* 6 case împreună cu tot ce era în jurul lor, apoi școala și o parte din casa parochială și din biserică. Focul s'a escat din negrija unei femei, care aruncând pe foc cenușa cu jar, s'a aprins gunoiul și dela el casele.

Evreilor din România. »Apărarea Națională», ziar român antisemit din București, sub titlul »Emigrarea Evreilor» publică următorul vers, care se poate cânta pe aria »Vezi rândunelele se duc»:

Vezi cum Jidanii se tot duc
Numa 'n papuci și într'un surtuc;
Să-i duci tu Doamne, pe pustii —
De ce nu vii, de ce nu vii!

E vreme foarte bună-acum,
Să plece Jidovii la drum,
O, Doamne, să ne scapi de ei —
De ce nu vii, de ce nu vii!

Și trenul gratis noi 'l-om da,
Cu toții dacă vor pleca.
O, Doamne, dă-le 'n gând de poți
Să plece toți... să plece toți!

Căci țarinele-au pustiit,
Poporu 'ntreg 'l-au sărăcit;
Să-i duci tu, Doamne, pe pustii —
De ce nu vii... de ce nu vii!

Mort pentru fratele seu. Doi copilași ai ferarului Emeric Petrich din Budapesta s'au dus Duminecă să se scalde într'un braț al Dunării. Cel mai mărișor, în etate cam de 12 ani, începuse deja să se îmbrace când a văzut pe frățiorul seu rămas în apă ajungând în viltoare aproape să se înece. Jumătate îmbrăcat a sărit la el și cu sfortări mari l'a scos până aproape de mal, de unde apoi mititelul a eșit pe uscat singur. Salvatorul vieții lui însă obosise așa de tare, încât nu a mai putut înota până la uscat și s'a înecat.

Petrecerea „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu”.

Vrednica »Reuniune a meseriașilor români din Sibiu» ne-a dat din nou prilej să ne bucurăm de progresul, ce mereu îl face. Sub conducerea neobișnuită a conducătorilor, Reuniunea a aranjat în prima zi de Sf. Rosale o bine reușită petrecere în pavilionul grădinii »Hermann».

Corul Reuniunii sub conducerea harnicului învățător *Candid Popa* a cântat cu multă dibăcie cântecele luate în program. Mai ales a plăcut foarte mult frumoasele cântece »Ce faci Ioană?» și »Nu-i dreptate», de G. Dima. La dorința ascultătorilor corul a trebuit să repeteze aceste cântări.

Bine cântate — dar' puțin potrivite pentru producția dată — au fost cântecele »Grădina părintească» și »Dumineca cea mare». Cântecul »El R'baa», pe lângă aceea că după cuprins n'a fost tocmai potrivit, a mai avut nenorocirea să fie și cam slăbuț cântat de solistul respectiv.

Ne măhnește când vedem, că conducătorii chemați scapă din vedere potrivita alegere a cântecelor și a puterilor de executat. Spunem aceste nu din răutate — Doamne ferește — fără cu nădejdea, că la altă ocazie se vor îndrepta astfel de neajunsuri.

Publicul a fost însă plăcut încântat de corurile mixte, la care mai ales dragălașele coriste ne-au răpit, atât prin cântare, cât și prin înfățișarea de tot frumoasă, fiind toate îmbrăcate în neîntrecutul port românesc.

După producțiune voinicii meseriași au jucat cu multă iscusință frumoasele noastre jocuri naționale »Călușorul» și »Bătuta». Pentru frumoasele jocuri publicul i-a răsplătit cu aplauze nesfârșite. A urmat apoi șirul celorlalte dansuri. Bine ar fi fost dacă s'ar fi jucat mai puține »Mazure» și mai multe »Ardelene» și »Lugojene».

Peste tot judecată însă petrecerea a succes destul de bine — laudă comitetului în frunte cu harnicul president Victor Tordășianu, precum și tuturor membrilor activi.

Cu atât mai puțină laudă însă li-se cuvine »domnilor» români din Sibiu, care deși se vâie zilnic că »n'avem meseriași, n'avem neguțători români» — totuși n'au binevoit să ostenească nici acum la petrecerea meseriașilor, n'au binevoit să dea spriginul moral, ce cu dreptul îl așteaptă meseriașii dela clasa inteligenților-boieri.

Excepție vrednică de laudă au făcut următorii domni, cari au luat parte la petrecere: Ases. N. Cristea cu fami-

lia, ases. M. Voilean cu fam., sec. Dr. E. Cristea, preot militar I. Broju, Ciurcu din Brașov, Macrea din Hunedoara, doamnele Cenariu și Rebegea, A. Trif, T. Orlea, Cotoș, Vancu, Simu, Tincu, V. C. Osvadă, Rebegea etc. Apoi mai mulți voluntari și studenți.

Venitul curat al petrecerii în sumă de 30—40 fl. s'a predat fondului vedurilor și orfanilor de meseriași.

VIII.

DIN LUME.

Răsboiul în Africa-sudică.

Știrile sosite din Africa în zilele din urmă se par a arăta, că Buri, cari în timpul din urmă păreau a fi descurajați, încep de nou a se pune în mișcare. Astfel generalul *Kelly-Kenny*, care se află în Bloemfontein, a depeșat la Capstadt, că în jurul orașului Kroonstadt s'a ivit o oaste de 2000 de a Burilor, cu 6 tunuri campestre; ei au tăiat la Roodeval sîrmele telegrafice.

O altă știre sosită la Capstadt anunță, că o mare ceată de Buri se află în apropiere de Henningspruit. Între America-Station și Roscha au nimicit aproape întreaga cale ferată.

Buller raportează, că Buri s'au retras dinaintea oastei lui, căutându-și poziții mai favorabile spre nord.

Ciociuri mai mici între Englezi și Buri se vestesc din mai multe părți. Cete de Buri luptători se ivesc în mai multe părți, de pe unde mai înainte se retrăsese.

Oare mișcările aceste nu înseamnă începutul luptei guerilla (luptă de hărțuială), anunțată de mai înainte de Buri?

Răscoala din China.

Agitația contra străinilor în China ia proporții tot mai mari și numărul Boxerilor se sporește în mod îngrozitor. O știre sosită din Peking la Bruxella anunță, că singur în provincia *Pecili*, (de care se ține și Peking), numărul Boxerilor răsculați trece peste 100 mii. Ei aprind localitățile și nimicesc căile ferate. Astfel au pus mâna pe calea ferată dintre Tiencin și Peking și au nimicit nouă stațiuni.

Agitația contra străinilor este așa de mare, încât, după-cum anunță o depeșă din *Junansen*, viceregele a declarat, că nu mai e în stare a apăra pe străini. În urma acesteia consulul francez s'a refugiat în Tonking, dimpreună cu misionarii și cu residentul din Ningce.

În Peking se adună din toate părțile sute de Europeni refugiați din provincă, cerând scutul ambasadelor.

Răsculații au rupt sîrmele de telegraf, cari legau Pekingul cu Europa. Astfel de două zile n'au mai sosit știri în Europa despre marile întâmplări, ce se petrec în depărtata China.

S'a vestit, că Rușii vor să între în Peking, având ei armată mai mare în apropiere. Poate până acum vor fi intrat acolo.

Știrile sosite mai în urmă (Joi) sunt următoarele:

Londra, 11 Iunie n.

Agenției *Reuter* i-se anunță din Peking:

Casa misiunii americane din Tungciou a fost aprinsă de Boxeri în 9 l. c. arzând în ea peste 40 de Chinezii creștinați.

Numărul și îndrăzneala Boxerilor e în creștere, stradele din Peking, în cari se află ambasadele, sunt pline de oameni periculoși.

Brucella, 11 Iunie n.

Depeșe sosite din Peking vestesc, că 5 mii de soldați ruși cu 10 tunuri sînt în cale spre Peking. Ambasadorii și-au dat învoirea, ca Rușii să între în Peking, de oare-ce situația e foarte gravă. Se afirmă că 4000 de soldați ruși au debarcat pe țerm la Peel-Paiho.

Londra, 11 Iunie n.

Linia telegrafică dintre Peking și Tiencin e stricată; asemenea și linia care leagă Peking-ul cu Europa. În Peking Europeanii au format o trupă voluntară de apărare. Pe stradele orașului circulă cete de haimanale, amenințând pe străini.

Londra, 11 Iunie n.

»Daily Express« e informat din Shanghai, că drumul ferat dintre Tiencin și Peking se restaurează sub pază militară. Îndată-ce circulația va fi restabilită, vor pleca cu trenul 10.000 de trupe europene mixte la Peking. Răscoala Boxerilor se estinde și în provincia Sarsi și în Niucivang.

Tiencin, 12 Iunie n.

Azi a plecat de aici la Peking al patrulea tren militar cu 213 soldați ruși și 62 francezi și cu trei tunuri. Trupele străine se concentrează la Langfang, în depărtare de 46 miluri dela Peking.

GLUME.

Măcelarul și Țiganul.

Un Țigan cumpăra dela un măcelar carne pe datorie și măcelarul scria totdeauna datoriile pe ușa măcelăriei. Într-o zi vine Țiganul ear' după carne, ear' măcelarul îl întreabă:

— »Culo, dar' până când se mai stee pe ușa carnea aceea neplătită?

— Zău e cam de mult, bade Gavrilă, carnea aceea pe ușa, — zise Țiganul, — ia-o și-o aruncă în păcatele pe gunoiu, că se va fi impuțit...

Impărtășită de Teodor Libeg, pedagog.

POSTA REDACȚIEI.

I. M. în Zgrib. La cei-ce au dăruit mai mult, pune și cantitatea, ceialalți fi înșiră cu numele. De ce scrii însă așa târziu? — Publicarea e gratis, dar' cu condiție, că se spriginești foaia și se o lățești în popor.

Oarda-de-sus (anonim). Vă plângeți că învățătorul nu-și face datoria și esamenul a fost slab. Se poate, sînt și învățători slabi. Nu putem însă publica, căci scrisoarea nu e iscălită de nimenea.

M. L. inv. în N. Raportul, cu regret, numai în nrul viitor, nefiind loc în cel de azi. Pentru promisiune îți mulțumim. Scrie-ne din când în când știri mărunte, întâmplări etc.

N. O. în Viena (abon. 286). Sînt trei feluri de școale: de stat (cari le susține statul), comunale (susținute de comune) și confesionale (susținute de biserică și credincioși). Nici cele comunale, nici cele confesionale nu se numesc de stat.

I. O. în T. Vașarh. Portretele metr. Șaguna și Șuluțu costă fiecare câte 40 bănuți (20 cr.) și porto 5 cr. Trimite banii și le vei primi.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes.
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Andrei Rieger

Prima fabrică ardeleană de mașine agricole, turnătorie de fer și prăvălie de ferării, în Sibiiu.

Pregătește:

Greble de fân

cu și fără jeț.

Lucru solid și ieftin.

[28] 1-3

Afară de acestea recomandă p. t. economilor escelente

COASE

din cel mai fin oțel turnat, pe lângă garanță pentru fiecare bucată

pentru prețul de cor. 1.50 lungimea de 75 cm., 1.60 lung. 80 cm., 1.70 lung. 85 cm., 1.80 lung. 90 cm.

Instrumente de bătut coasa

garnitura cu cor. 1.80 până în 2 cor., asemenea calitate garantată.

Doriți se cețiți

un interesant

Roman?

Vi-se recomandă

„Castelul din Carpați“

— Roman dn vicața poporului românesc din Ardeal. —

de

Jules Verne

— Premiat de „Academia franceză“. —

Traducere, — unica autorisată de editorul proprietar francez — făcută

de

Victor Onișor.

Acest volum apărut tocmai acum, are 255+XII. pagini, în octav mare, de o eleganță rară la cărțile românești, și este împodobit cu

26 ilustrațiuni

admirabile, executate după olișouri din Paris.

Prețul:

Edițiunea populară: 1 cor. 60 fil. + 10 fil. porto postal.

Edițiunea de lux: 2 cor. 40 fil. + 20 fil. porto.

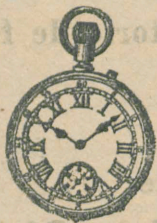
Edițiunea de lux compactat: 4 cor. + 20 fil. porto.

Cel mai potrivit cadou e un „Castel“.

A se adresa direct la

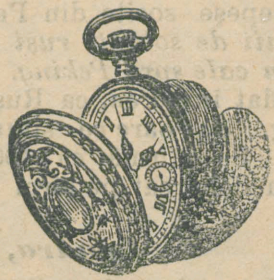
Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni,

Sibiiu, strada Poplăci nr. 15.

JULIUS ERÖS

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 5.—	până 12 C.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 9.—	> 20 >
Oroloaj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 18.—	> 30 >
Oroloaj pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 24.—	> 70 >
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 40.—	> 160 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 4.—	> 6 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutfi frumoase	> 10.—	> 30 >
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 28.—	> 70 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 4.—	> 30 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 12.—	> 40 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 18.—	> 60 >

Lanțur de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 40.—	până 140 C.
Inele de aur de tot felul	> 4.—	> 48 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 12.—	> 52 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 24.—	> 300 >
Inele de aur cu briliant imitat	> 7.—	> 12 >
Cercei de aur de tot felul	> 4.—	> 12 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 13.—	> 80 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 46.—	> 500 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 7.—	> 12 >
Brățare de aur de tot felul	> 20.—	> 40 >
Broșe de aur de tot felul	> 12.—	> 40 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 2.—	> 8 >
Cercei și inele de argint	> 160	> 4 >
Brățare și broșe de argint	> 160	> 10 >

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țiltoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e examinat și probat din ofiolu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imdelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul »Transilvania«).

[44] 31-52

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerciul, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumindă Atycelen.

Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

[8] 36-